

MỘT SỐ KINH NGHIỆM CỦA ĐẢNG LÃNH ĐẠO PHÁT TRIỂN DU LỊCH THỜI KỲ ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ (2006 - 2017)

ThS NGUYỄN THẾ THI

Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng

Tóm tắt: Phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn là định hướng chiến lược quan trọng để phát triển đất nước, góp phần thúc đẩy sự phát triển của các ngành, lĩnh vực khác. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, du lịch Việt Nam trong những năm 2006-2017, đã tiến những bước dài, góp phần quan trọng cho sự nghiệp phát triển kinh tế-xã hội đất nước. Quá trình Đảng lãnh đạo phát triển du lịch thời kỳ đẩy mạnh toàn diện sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế đã đúc kết được nhiều kinh nghiệm quý.

Từ khóa: Đảng Cộng sản Việt Nam; phát triển du lịch; công nghiệp hóa, hiện đại hóa; kinh nghiệm

Hội nghị phát triển du lịch miền Trung-Tây Nguyên, ngày 16-2-2019

Trong giai đoạn 2006-2017, Đảng tiếp tục khẳng định chủ trương phát triển du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn với sự vào cuộc mạnh mẽ của cả hệ thống chính trị. Sự quan tâm đó đã giúp du lịch có sự phát triển vượt bậc, dần trở thành ngành kinh tế mũi nhọn. Số lượng khách du lịch tăng nhanh và khá ổn định. Nghị quyết số 08-NQ/TW, ngày 16-1-2017, của Bộ Chính trị khóa XII nhận định: Mười lăm năm qua, ngành Du lịch đã có bước phát triển rõ rệt và đạt được những kết quả quan trọng, đáng khích lệ. Tốc độ tăng trưởng khách du lịch quốc tế đạt 10,2%/năm, khách du lịch nội địa đạt 11,8%/năm. Năm 2016, khách du lịch quốc tế đạt 10 triệu lượt người, tăng hơn 4,3 lần so với năm 2001; khách du lịch nội địa đạt 62 triệu lượt người, tăng 5,3 lần so với năm 2001¹. Năm 2017, đạt 12.922.151 lượt khách quốc tế, tăng 29,2% so với năm 2016². Khách du lịch nội địa đạt 73,2 triệu lượt người, tăng 28,4% so với năm 2015 và 18,2% so với năm 2016³. Tổng thu từ khách du lịch, đóng góp vào GDP của du lịch tăng mạnh qua các năm. Năm 2017 đạt 510.900 tỷ đồng, tăng gần 25 lần so với năm 2001; 10 lần so với năm 2006; 5,3 lần so với năm 2010; 51,2% so với năm 2015. Đóng góp vào thu nhập quốc dân chiếm tỷ trọng ngày càng cao trong cơ cấu GDP của cả nước. Năm 2016, du lịch đóng góp trực tiếp ước đạt 6,8% GDP, cả gián tiếp và lan toả đạt 14% GDP⁴. Bên cạnh những thành quả đạt được, du lịch Việt Nam còn có những hạn chế chưa tương xứng với tiềm năng, kỳ vọng.

Qua thực tiễn quá trình Đảng lãnh đạo phát triển du lịch trong những năm 2006 -2017, có thể đúc rút một số kinh nghiệm sau:

Thứ nhất, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, vai trò quản lý của Nhà nước đối với phát triển du lịch.

Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, vai trò quản lý của Nhà nước là nhân tố đóng vai trò quyết định đối với phát triển kinh tế-xã hội nói chung và phát triển du lịch nói riêng. Du lịch là ngành kinh tế tổng

hợp, tính liên ngành, liên vùng cao, đa dạng, phong phú, có liên quan chặt chẽ đến quốc phòng, an ninh, văn hóa, xã hội, do đó, bản thân du lịch luôn đòi hỏi phải tăng cường sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của Nhà nước để duy trì sự ổn định và phát triển. Việc thành công hay thất bại trong phát triển du lịch phụ thuộc rất lớn vào chủ trương, đường lối, khuôn khổ pháp lý và những chính sách thích hợp với điều kiện, trình độ phát triển của đất nước. Vì vậy, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước đối với du lịch là vấn đề thiết yếu được đặt lên hàng đầu. Hơn nữa, du lịch Việt Nam đang ở trong giai đoạn đầu phát triển, kinh nghiệm chưa nhiều, phát triển trong nền kinh tế thị trường, hội nhập quốc tế ngày một sâu sắc, có nhiều thuận lợi đan xen khó khăn, thách thức lớn, đề nắm bắt thời cơ, vượt qua khó khăn, thách thức, hạn chế khuyết tật của kinh tế thị trường, thực sự trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, cần phải có sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của Nhà nước.

Thực tiễn phát triển của du lịch Việt Nam đã khẳng định vai trò quan trọng của việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, vai trò quản lý của Nhà nước. Trước năm 1991, du lịch ít được Đảng và Nhà nước quan tâm. Từ năm 1992 đến năm 2005, Đảng đã chú trọng phát triển du lịch, do vậy, du lịch đã khôi phục và phát triển, đạt được những thành quả ban đầu quan trọng, ngày càng tăng cả quy mô và chất lượng, dần khẳng định vai trò, vị trí của mình. Trong những năm 2006-2017, sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước đối với phát triển du lịch được thể hiện rõ trong *Chiến lược phát triển kinh tế-xã hội 2001-2010* tại Đại hội IX (2001) của Đảng. Văn kiện các Đại hội X, XI, XII, đặc biệt là Nghị quyết số 08-NQ/TW, ngày 16-1-2017, của Bộ Chính trị khóa XII về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn. Các chủ trương đó đã được triển khai trên toàn quốc, hầu hết các tỉnh, thành phố đã lập ban chỉ đạo nhằm đẩy mạnh phát triển du lịch, nhiều tỉnh ủy có nghị

quyết chuyên đề, chỉ thị chỉ đạo phát triển du lịch tại địa phương, vì vậy, chủ trương phát triển du lịch đã đi vào cuộc sống. Những thành tựu phát triển của du lịch Việt Nam đã chứng minh vai trò quan trọng của Đảng, Nhà nước trong phát triển du lịch.

Nhằm tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, vai trò quản lý của Nhà nước đối với du lịch cần xây dựng các quy hoạch, kế hoạch phát triển du lịch phù hợp với thực tiễn, phát huy tối đa những tiềm năng, lợi thế. Đồng thời hoàn thiện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật, các chính sách phát triển du lịch, bao gồm: Luật, các nghị định hướng dẫn, các chính sách về đầu tư phát triển du lịch, giải phóng mặt bằng, thuế, thị trường, xuất nhập cảnh. Bên cạnh đó, cần thực hiện tốt công tác kiểm tra, thanh tra, xử lý nghiêm các vi phạm trong phát triển du lịch để phòng ngừa, ngăn chặn kịp thời những hành vi tiêu cực.

Thứ hai, xây dựng đồng bộ các nội dung cơ bản của du lịch, bảo đảm cho du lịch phát triển theo hướng hiện đại bền vững

Thực tiễn phát triển du lịch chỉ ra rằng: Du lịch chỉ có thể phát triển ổn định và bền vững khi có sự đầu tư, xây dựng đồng bộ các nội dung cơ bản của du lịch với cách làm phù hợp. Đại hội VI (1986) của Đảng khởi xướng sự nghiệp đổi mới toàn diện đất nước song chỉ xem du lịch là một hoạt động để thu ngoại tệ. Đến năm 1994, Đảng mới khẳng định du lịch là ngành kinh tế tổng hợp, có tính liên ngành, liên vùng và xã hội hóa cao. Trong giai đoạn 1995-2005, du lịch được triển khai phát triển theo hướng là ngành kinh tế tổng hợp có sự phát triển nhanh chóng. Trong giai đoạn 2006-2017, du lịch Việt Nam có bước phát triển rõ rệt và đạt được những kết quả quan trọng, rất đáng khích lệ. Sự phát triển của du lịch đã và đang góp phần thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế, đẩy mạnh xuất khẩu tại chỗ, góp phần bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa, bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, tạo nhiều việc làm, nâng cao đời sống nhân

dân, đẩy mạnh quá trình hội nhập quốc tế, quảng bá hình ảnh đất nước, con người Việt Nam.

Thứ ba, phát triển các sản phẩm du lịch trên cơ sở khai thác tiềm năng, thế mạnh về tự nhiên, văn hóa, xã hội, đất nước, con người Việt Nam

Thực tế quá trình Đảng lãnh đạo phát triển du lịch Việt Nam chứng minh vai trò vô cùng quan trọng của phát triển sản phẩm du lịch trên cơ sở khai thác tiềm năng, thế mạnh về tự nhiên, văn hóa, xã hội, đất nước, con người, sản phẩm du lịch càng phong phú, đa dạng, đậm bản sắc, chất lượng cao thì du lịch càng phát triển mạnh và ngược lại, sản phẩm du lịch nghèo nàn, chất lượng kém thì du lịch khó phát triển, thậm chí tụt lùi. Trong giai đoạn 2006-2017, các sản phẩm du lịch có nhiều tiến bộ, ngày càng phong phú đa dạng, chất lượng ngày được nâng cao. Việt Nam là một trong những quốc gia có hệ thống sản phẩm du lịch khá đa dạng và có nhiều điểm mạnh: đa dạng về sản phẩm: du lịch biển, du lịch sinh thái, du lịch văn hóa, du lịch mạo hiểm, du lịch đô thị...; các sản phẩm du lịch giàu giá trị truyền thống văn hóa với hệ thống di sản, di tích, lễ hội đặc sắc; có thế mạnh nổi trội đối với sự phát triển các sản phẩm du lịch biển, đảo; các sản phẩm du lịch gắn liền với các địa danh nổi tiếng và kỷ tích lịch sử qua các thời kỳ; có thế mạnh trong việc liên kết phát triển các sản phẩm du lịch nội vùng và liên vùng; chất lượng dịch vụ, cơ sở lưu trú du lịch ngày càng được nâng cao; giá cả hợp lý; v.v. Để tạo ra những sản phẩm du lịch có chất lượng như vậy, một trong những yếu tố, yêu cầu quyết định trong phát triển sản phẩm du lịch là phát triển sản phẩm du lịch trên cơ sở thế mạnh về tự nhiên, văn hóa, xã hội, đất nước, con người Việt Nam.

Thứ tư, liên kết, phối hợp chặt chẽ trong xúc tiến, quảng bá du lịch phục vụ phát triển du lịch.

Liên kết, phối hợp chặt chẽ trong xúc tiến, quảng bá du lịch có vai trò rất quan trọng. Công tác xúc tiến, quảng bá du lịch chính là công tác tuyên truyền, giới thiệu rộng rãi về đất nước, con người, danh lam

thắng cảnh, di tích lịch sử, di tích cách mạng, di sản văn hóa, công trình lao động sáng tạo của con người, bản sắc văn hóa dân tộc cho nhân dân trong nước và cộng đồng quốc tế, nâng cao nhận thức xã hội về du lịch, tạo môi trường du lịch văn minh, lành mạnh, an toàn, phát huy truyền thống mến khách của dân tộc. Đồng thời còn huy động các nguồn lực để đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng, cơ sở vật chất-kỹ thuật du lịch, các đô thị du lịch, khu du lịch, điểm du lịch cũng như phát triển, đa dạng hóa và nâng cao chất lượng các dịch vụ du lịch, góp phần vào nghiên cứu thị trường du lịch, xây dựng sản phẩm du lịch phù hợp với thị hiếu du khách. Liên kết, phối hợp chặt chẽ trong xúc tiến, quảng bá du lịch là chiếc cầu nối giữa cung-cầu trong hoạt động du lịch, thúc đẩy du lịch phát triển.

Thực tiễn quá trình Đảng lãnh đạo phát triển du lịch cũng cho thấy tầm quan trọng của sự liên kết, phối hợp chặt chẽ trong xúc tiến, quảng bá du lịch. Trong những năm 1975-1994, Việt Nam chưa có chiến lược xúc tiến, quảng bá du lịch, đây là một trong những nguyên nhân làm cho du lịch tăng trưởng chậm trong giai đoạn này. Từ năm 1995 đến năm 2006, sự liên kết trong công tác xúc tiến, quảng bá du lịch được đầu tư và quan tâm, du lịch có bước phát triển nhanh chóng. Trong giai đoạn 2006-2008, liên kết, phối hợp trong xúc tiến, quảng bá du lịch nhằm thúc đẩy du lịch phát triển luôn được coi là một phần quan trọng trong chương trình phát triển du lịch của quốc gia nhằm xây dựng hình ảnh đất nước cũng như quảng bá các sản phẩm du lịch, tìm kiếm thị trường, thu hút đầu tư phát triển du lịch. Trong những năm 2009-2011, Việt Nam đã xây dựng và triển khai các chương trình xúc tiến, quảng bá du lịch cho từng năm, trong đó, đã xây dựng và triển khai bốn đề án: xúc tiến, quảng bá du lịch trong nước; xúc tiến, quảng bá du lịch các vùng, miền; xúc tiến, quảng bá du lịch ở nước ngoài và nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ làm công tác xúc tiến,

đa dạng hóa hình thức cung cấp thông tin du lịch. Đặc biệt là từ năm 2013, Chính phủ đã ban hành và triển khai Chương trình xúc tiến du lịch quốc gia giai đoạn 2013-2020, tập trung vào liên kết để xúc tiến du lịch trong nước, nước ngoài, xúc tiến thông qua marketing, sản xuất ấn phẩm, vật phẩm, đồng thời tạo cơ chế, chính sách thông thoáng để tạo bước đột phá trong công tác xúc tiến, quảng bá du lịch. Công tác xúc tiến, quảng bá du lịch đạt được những kết quả khá nổi bật: Nhận thức của các cấp, các ngành và toàn xã hội về vai trò của du lịch, trong đó có xúc tiến, quảng bá du lịch đã được củng cố, nâng dần lên và chuyển biến theo hướng tích cực; quy mô và phạm vi hoạt động được mở rộng; chất lượng hoạt động được cải thiện và nâng cao một bước; công tác xúc tiến, quảng bá du lịch từng bước đi vào nề nếp. Tuy nhiên, các hoạt động xúc tiến, quảng bá du lịch còn thiếu tính chuyên nghiệp, trùng lặp nhiều, hiệu quả chưa cao.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, trong những năm 2006-2017, ngành du lịch đã đạt được những kết quả quan trọng. Kinh tế du lịch phát triển ngày càng toàn diện theo hướng bền vững, đóng góp lớn cho sự tăng trưởng chung của cả nước. Những kinh nghiệm đúc rút từ quá trình Đảng lãnh đạo phát triển du lịch trong những năm 2006-2017 là cơ sở quan trọng góp phần bổ sung cơ sở lý luận và thực tiễn lãnh đạo phát triển kinh tế của Đảng trong sự nghiệp đổi mới và hội nhập quốc tế.

1, 4. Xem Bộ Chính trị: *Nghị quyết số 08-NQ/TW, ngày 16-1-2017 "Về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn"*, H, 2017, tr. 1, 1

2. Xem Tổng cục Thống kê: *Niên giám Thống kê tóm tắt 2017*, Nxb Thống kê, H, 2018, tr. 290

3. Xem Tổng cục Du lịch: *Xem khách du lịch nội địa giai đoạn 2000-2017*, H, 2018, tài liệu lưu tại Văn phòng Tổng cục Du lịch.